

Артем Дратований

студент 3 курсу Комунального закладу вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського»

Особливості визначення процесуального статусу третіх осіб у цивільному процесі*

Згідно із цивільно процесуальним законодавством, у справах позовного провадження виступають сторони та треті особи. Сторонами в свою чергу є позивач та відповідач, котрими можуть виступати фізичні, юридичні особи, або держава [1]. Місце та роль третіх осіб у цивільному процесі є важливою складовою захисту законних прав фізичних і юридичних осіб, а також держави. Це ефективний спосіб судового захисту основних прав, свобод та інтересів. Практичне застосування цього механізму підтверджує його результативність і необхідність як процесуальної форми участі в судовому процесі. Водночас це не виключає можливості подальшого вдосконалення даного механізму судового захисту.

У цивільному процесі сторонами називаються суб'єкти, права та обов'язки яких є предметом судового розгляду. Вони несуть процесуальну правоздатність та дієздатність, а також процесуальні права та обов'язки. Щодо третіми особами, то ними виступають суб'єкти, котрі не є прямими учасниками правовідносин, що є предметом спору, однак, можуть мати самостійний або похідний інтерес у справі. Головна ціль участі третіх осіб полягає у захисті їхніх прав та законних інтересів, що можуть бути порушені рішенням суду. Процесуальний інтерес третіх осіб має тільки приватний характер. Зокрема, треті особи, що не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, прагнуть, щоб винесене судом рішення, було ухвалене на користь саме тієї сторони, котру вони підтримують у суді, та на стороні котрії задіяні. Водночас, судова вигода третьої сторони, що подають самостійні вимоги стосовно предмету спору, проявляється у бажанні добитись винесення рішення суду на його користь, та задоволення висунотого ним позову [2].

Правова зацікавленість третьої сторони, що не висуває самостійних вимог відносно предмету спору, супроводжується перспективою пред'явлення до неї в майбутньому регресних вимог (до прикладу,

---

* Наукова керівниця – Тетяна Юзько, доцентка кафедри соціально-економічних дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»

відшкодування шкоди, завданої іншим суб'єктом, дає право зворотної вимоги (регресу) до винуватої особи [3].

Позивачем у цивільному процесу називають особу, котра є його ініціатором та пред'являє вимогу відносно відповідача, в той час як відповідачем є особа, якій пред'явлено вимогу, оскільки її дії чи бездіяльність порушують права попереднього. Сторони мають рівні процесуальні права та можуть ознайомлюватись із матеріалами справи, подавати докази, подавати клопотання і оспорювати судові рішення. Кожен учасник цивільного процесу, незалежно від його правового статусу, наділений правом на захист своїх власних інтересів у суді. Кожен із учасників може застосовувати своє право на подання доказів, бути учасником у судових дебатах, оскаржувати судові рішення та інші законодавчо визначені права. Обов'язком сторін процесу та третіх осіб є добросовісна реалізація своїх процесуальних прав.

Участь третіх осіб у цивільному процесі повинна гарантувати та забезпечувати всебічний розгляд справи та винесення обґрунтованого судового рішення. Їхнє залучення також унеможлиблює винесення судом, судових рішень, котрі можуть мати негативні наслідки для суб'єктів, що не брали участі у його процесі, але чії права та обов'язки зачіпаються.

Важливо зазначити, що як позивачу так і відповідачу притаманні індивідуальні ознаки, що проявляються у тому, що позивач завжди виступає ініціатором цивільного судочинства, в той час, як відповідач приєднується до процесу вимогою суду; позивача прийнято вважати «активною стороною», так як, саме він висуває вимоги відносно наступного, а відповідачем є «пасивна сторона», котра відсторонює вимоги позивача; цивільний процес виникає на користь позивача, адже він на свій власний розсуд посвідчує та називає відповідача, проте, виключно судом у його рішення визначається те, чи є відповідач справжнім порушником.

В той час, коли мова йде про третіх осіб як сторони цивільних правових відносин, їх унікальною та особливою ознакою виступає те, що вони залучаються до уже відкритого позовного провадження, мета яких заключається у правовому захисті власних прав, свобод чи інтересів, що вирізняє їх від прав, свобод та інтересів особи, отримуючи відповідний цивільно процесуальний статус, котрий зумовлюється порядком їх залучення до цивільної справи.

Також важливим елементом та рисою третіх осіб виступає їх умовний поділ на дві окремих категорії, треті особи, що заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору – вони залучаються до процесу на стороні позивача чи відповідача, якщо вважають, що судові рішення може мати вплив на їхні права та обов'язки, та треті особи, котрі не заявляють самостійних вимог, тобто такі, що вступають у процес, коли судові рішення може мати безпосередній вплив на їх права чи обов'язки в майбутньому, однак, вони не претендують на предмет спору.

Інститут сторін та третіх осіб є досить значущим механізмом цивільного судочинства, котрий гарантує належний захист прав та інтересів учасників цивільних правовідносин. Перегляд та удосконалення законодавства до європейських стандартів в даній сфері повинне бути направлене на підвищення та покращення процесуальних гарантій та

розширення прав усіх без виключення учасників цивільного процесу, насамперед, третіх осіб, що максимально сприятиме більшій справедливості судочинства та гарантуватиме його довершеність, також значно розшире можливості винесення справедливих та законних судових рішень.

Література

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>.
2. Божко М.В. Щодо поняття третіх осіб як учасників цивільних справ позовного провадження у цивільному процесі України. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*. 2023. Серія ПРАВО. Випуск 78: частина 1. С. 147 – 151.
3. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина) : підруч. О. В. Гетьманцев, Л. А. Кондрат'єва, Л. А. Ос-тафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич / за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 412 с.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**